

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

A1. α - Σ

β - Λ

γ - Λ

δ - Σ

ε - Σ

A2.. α. σελ. σχολ. βιβλίου 139 "Οι άνδρες...αρρώστιες."

β. σελ. σχολ. βιβλίου 143 "Τον Οκτώβριο του 1918 ...κυβέρνησης."

γ. σελ. σχολ. βιβλίου 151 - 152 "Με βάση...ανταλλαξιμών."

B1. α.. σελ. σχολ. βιβλίου 75 - 76: "Η νέα γενιά...Αλέξ. Κουμουνδούρος".

β. σελ. σχολ. βιβλίου 76: "Το Φεβρουάριο του 1862...εγκαταλείπει τη χώρα."

B2. σελ. σχολ. βιβλίου 219 Η οριστική λύση του Κρητικού Ζητήματος
"Εκείνο που...εξαφανιστεί από την Κρήτη."

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Π1. α. Το αποφασιστικό βήμα προς την ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης έγινε στα παραγμένα χρόνια του Α' Παγκοσμίου πολέμου και του "εθνικού διχασμού". Τα πρώτα μέτρα απαλλοτρίωσης θεσπίστηκαν στις 20 Μαΐου 1917. Η κυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου στη Θεσσαλονίκη αποφάσισε την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης. Ο στόχος ήταν διπλός: αφενός η στήριξη και ο πολλαπλασιασμός των ελληνικών ιδιοκτησιών γης στις νεοαποκτηθείσες περιοχές και αφετέρου η αποκατάσταση των προσφύγων και η πρόληψη κοινωνικών εκτάσεων στον αγροτικό χώρο. Η μεταρρύθμιση αποσκοπούσε στην αναγκαστική απαλλοτρίωση των κτημάτων που ξεπερνούσαν τα 1.000 στρέμματα. Οι κολλήγοι, οι αγροτικοί εργάτες, ντόπιοι και πρόσφυγες θα έπαιρναν γη από απαλλοτριωμένα τσιφλίκια ή από γαίες του δημοσίου.

β. Με βάση νόμους που θεσπίστηκαν η απαλλοτρίωση των μεγάλων αγροκτημάτων έγινε δυνατή αμέσως μετά τον πόλεμο, όταν πρόβαλλε επιτακτική η ανάγκη αποκατάστασης των προσφύγων. Αν και τελικά η αναδιανομή έφτασε στο 85% των εδαφών στη Μακεδονία, στο 68% στη Θεσσαλία και συνολικά στο 40% ολόκληρης της καλλιεργήσιμης έκτασης στη χώρα, δεν έλειψαν τα προβλήματα. Τα μέτρα δεν εφαρμόστηκαν αμέσως. Μέχρι το 1918 είχε απαλλοτριωθεί μόνο ένα τσιφλίκι. Ο Α' Παγκόσμιος πόλεμος και η Μικρασιατική εκστρατεία τράβηξαν την προσοχή της κυβέρνησης από το αγροτικό. Όμως η υποδοχή των προσφύγων από το 1922 και μετά ανάγκασαν τις κυβερνήσεις να λύσουν οριστικά τα ζητήματα. Έτσι, η αγροτική πολιτική οδήγησε την αγροτική οικονομία της χώρας σε καθεστώς μικροϊδιοκτησίας.

Σιγά σιγά ανεφάνησαν νέα προβλήματα. Οι μικροκαλλιεργητές δυσκολεύονται να εμπορευματοποιήσουν την παραγωγή τους και έπεφταν συχνά θύματα εμπόρων. Οι αγρότες - παραγωγοί παραδοσιακά ετύχχαναν εκμεταλλεύσεως από τους μεσάζοντες και τους τοκογλύφους

που εκμεταλλεούμενοι την έλλειψη κεφαλαίων δανείζουν με υψηλά επιτόκια. Έτσι προέκυψε η ανάγκη για αγροτικούς οργανισμούς παρέμβασης και παραγωγικούς συνεταιρισμούς. Με την επάνοδο του Βενιζέλου στην Αθήνα αρχίζει η άμεση κρατική παρέμβαση στην οργάνωση και καθοδήγηση της γεωργικής παραγωγής, έστω και υποτοπώδης αρχικά.

Δ1. Η άφιξη των προσφύγων αναζωογόνησε τη βιομηχανία με νέο, ειδικευμένο και φθηνό εργατικό δυναμικό. Επίσης, η εσωτερική αγορά διευρύνθηκε με την προσθήκη μεγάλου αριθμού καταναλωτών. Η χώρα πλουτίστηκε με ανθρώπους δεδομένης επιχειρηματικής ικανότητας και πείρας που πρωταγωνιστούσαν στις μεγάλες αγορές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Οι Έλληνες που προέρχονταν από τα αστικά κέντρα της Μικράς Ασίας και την Κωνσταντινούπολη υπερείχαν σε σύγκριση με τους αυτόχθονες σε επιχειρηματικό πνεύμα, εκπαίδευση, κατάρτιση και προοδευτικές αντιλήψεις. Ο κοσμοπολίτικος χαρακτήρας της ζωής τους, η γνώση ξένων γλωσσών, οι επαφές που είχαν αναπτύξει με την Ευρώπη και η πείρα που διέθεταν τους βοήθησαν, όταν εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα, να οργανώσουν δικές τους επιχειρήσεις ή να στελεχώσουν επιχειρήσεις άλλων, προσφύγων ή γηγενών. Χαρακτηριστικά αναφέρεται στην Έκδοση της ΚΤΕ του 1926 ότι στους 7.000 εμπόρους και βιομηχάνους του Επιμελητηρίου Αθηνών οι χίλιοι ήταν πρόσφυγες, ενώ στον Πειραιά η αναλογία ήταν μεγαλύτερη. Η ΕΑΠ ενθάρρυνε την εγκατάσταση βιομηχανικών στους προσφυγικούς συνοικισμούς για την καταπολέμηση της ανεργίας. Στη δεκαετία 1922 - 1932 διπλασιάστηκε ο αριθμός των βιομηχανικών μονάδων. Η πρόοδος όμως δεν ήταν σημαντική, εξαιτίας κυρίως της διατήρησης των παραδοσιακών δομών λειτουργίας. Οι βιομηχανίες ήταν κατά το μεγαλύτερο μέρος μικρές που ενισχύθηκαν από το κράτος, την ΕΑΠ ή την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος με κοινωνικό και όχι αναπτυξιακά κριτήρια. Νέοι βιομηχανικοί - βιοτεχνικοί κλάδοι εμφανίστηκαν (ταπητουργία, μεταξουργία, πλαστικά, βυρσοδεψία). Η συμμετοχή των προσφύγων ήταν όμως μεγαλύτερη στην κλωστοϋφαντουργία, ταπητουργία, μεταξουργία, αλευρομηχανία και την παραγωγή οικοδομικών υλικών που υποκατέστησε μαζικά τις εισαγωγές στον μεσοπόλεμο. Η βιομηχανία θα κινηθεί με ταχύτερους ρυθμούς το 1931 χάρη στην πολιτική υποκατάσταση των εξαγωγών που ακολουθεί το ελληνικό κράτος μετά την κατάρρευση του διεθνούς νομισματικού συστήματος. Τότε, θα εφαρμοστεί η μέθοδος του διακανονισμού ' κληρινγκ.